

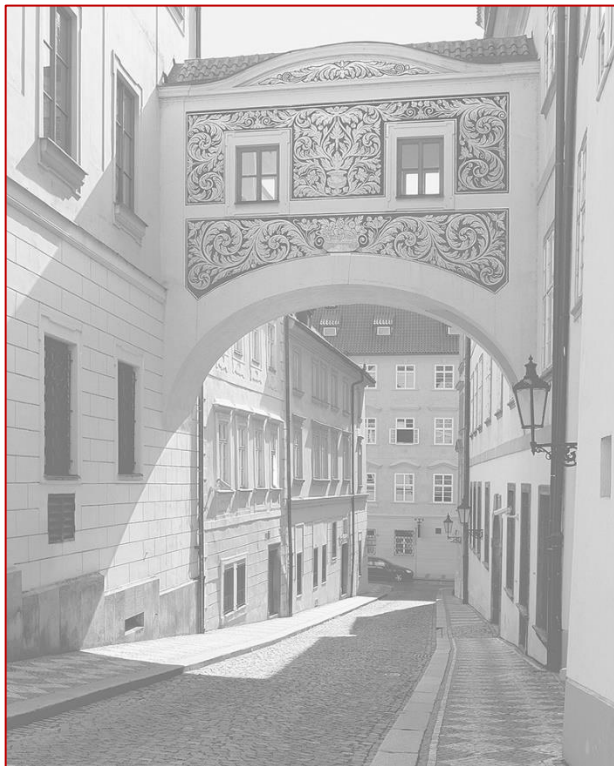

Evropská unie a politika rozšíření

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

Hlavní body agendy SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky a vnějších vztahů EU)

Přehled SZBP č. 05/2020

Květen 2020

autor: Klára Ibrahim, Martin Kuta

PŘEHLED SZBP EU

Obsah:

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ..... 3

Summit EU – západní Balkán _____ 3

Hospodářský dialog se západním Balkánem a Tureckem _____ 4

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU 5

K situaci v Nikaragui _____ 5

Zřízení humanitárního leteckého mostu EU v souvislosti s covid-19 _____ 6

Jednání Rady ve formátu ministrů obrany _____ 7

Popis problematiky 7

Jednání v institucích EU .. 7

Spouštění operace Irini .. 8

Videokonference ministrů zahraničních věcí EU a závěry přijaté písemným postupem _____ 8

Videokonference dne 15. května 2020 8

Videokonference dne 29. května 2020 9

Závěry Rady k mírovému procesu v Afghánistánu 10

FRONTEX – Dohoda o spolupráci s Černou Horou a Srbskem _____ 10

Videokonference vedoucích představitelů EU a Japonska _____ 11

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: Přehled SZBP EU
Název: Evropská unie a politika rozšíření; Hlavní body agendy SZBP EU; Dokumenty SZBP EU	Typ edice: online, ISSN 2533-4263
Autoři: Ibrahim, K.; Kuta, M.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2
Číslo: Přehled SZBP	První vydání edice: leden 2005
Datum: Květen 2020	Frekvence vydání edice: měsíčně
Klíčová slova: SZBP; západní Balkán; Nikaragua; sankce; covid-19; Turecko; FAC; Afghánistán; Frontex; Japonsko; Hongkong.	Zaměření: přehledy Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU
	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
Oddělení komunikace a vzdělávání	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

OBSAH

Klára Ibrahim (SZBP), tel. 2241, email: ibrahimk@psp.cz
 Martin Kuta (SBOP), tel. 2305, email: kutam@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ	3
Summit EU – západní Balkán	3
Hospodářský dialog se západním Balkánem a Tureckem	4
HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU.....	5
K situaci v Nikaragui	5
Zřízení humanitárního leteckého mostu EU v souvislosti s covid-19	6
Jednání Rady ve formátu ministrů obrany	7
Videokonference ministrů zahraničních věcí EU a závěry přijaté písemným postupem	8
FRONTEX – Dohoda o spolupráci s Černou Horou a Srbskem	10
Videokonference vedoucích představitelů EU a Japonska	11

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

Summit EU – západní Balkán

Dne 6. května 2020 se formou videokonference uskutečnil summit vrcholných představitelů EU a zemí západního Balkánu (Albánie, Bosny a Hercegoviny, Srbska, Černé Hory, Republiky Severní Makedonie a Kosova). Tento summit formou videokonference navázal na předchozí summit EU - západní Balkán, který se konal v květnu 2018 v bulharské Sofii a na kterém se představitelé EU dohodli na přijetí tzv. Sofijského prohlášení a Sofijského programu priorit¹. Jednání řídil předseda Evropské rady Charles Michel. Zúčastnili se jej rovněž předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová, chorvatský premiér Andrej Plenković, jehož země v současné době vykonává předsednictví Rady, vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell, předseda Evropského parlamentu David Sassoli a zástupci Evropské banky pro obnovu a rozvoj, Světové banky, Evropské investiční banky a Rady pro regionální spolupráci. V souvislosti s jednáním přijali vedoucí představitelé EU tzv. **Záhřebské prohlášení**², ke kterému se připojili i představitelé zemí západního Balkánu. V prohlášení představitelé EU vyjádřili opět jednoznačnou podporu evropské perspektivě západního Balkánu a uvedli, že věrohodnost závazku zemí západního Balkánu k evropské integraci také závisí na jasné komunikaci s veřejností a provádění nezbytných reforem. V souvislosti s probíhající pandemií covid-19 vyjádřili solidaritu se zeměmi západního Balkánu a odhodlání aktivně podporovat jejich úsilí v boji proti šíření koronaviru a jeho socioekonomickým dopadům. V této souvislosti připomněli, že EU rychle zmobilizovala ve prospěch západního Balkánu balíček ve výši více než 3,3 miliardy eur³, který

¹ Sofijské prohlášení, 17. května 2018. Consilium.europa.eu [online], 17/05/2020 [cit. 2020-05-25]. Dostupné z: https://www.consilium.europa.eu/media/34779/sofia-declaration_cs.pdf.

² Záhřebské prohlášení, 6. května 2020. Consilium.europa.eu [online], 06/05/2020 [cit. 2020-05-25]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/43772/zagreb-declaration-cs-06052020.pdf>.

³ Více informací k problematice viz Přehled SZBP EU 4/2020, s. 11-12. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>.

zahrnuje okamžitou podporu pro zdravotnictví, zejména ve formě dodávek základního vybavení pro záchranu životů, a významnou podporu v oblasti sociálního a hospodářského oživení, stejně jako balíček makrofinanční pomoci ve výši 750 milionů eur a balíček pomoci Evropské investiční banky ve výši 1,7 miliardy eur. Tato podpora dalece přesahuje rámec toho, co zemím západního Balkánu poskytli jiní partneři. EU je nadále odhodlána zintenzivnit svou podporu politické, hospodářské a sociální transformace regionu a vítá příslib partnerů ze západního Balkánu, že budou prosazovat evropské hodnoty a zásady a důkladně a důsledně provádět nezbytné reformy. Rozsáhlejší pomoc ze strany EU bude záviset také na hmatatelném pokroku v oblasti právního státu a v socioekonomických reformách a na dodržování hodnot, pravidel a norem EU ze strany partnerů ze západního Balkánu. Účastníci vrcholné schůzky se rovněž věnovali společným výzvám v oblasti bezpečnosti a vyzvali k dalšímu posílení spolupráce v boji proti nelegální migraci. Lídři EU se rovněž vyslovili pro zintenzivnění spolupráce v boji proti terorismu a extremismu včetně financování, radikalizace a návratů zahraničních bojovníků. Účastníci se shodli na tom, že pro transformaci regionu i pro jeho stabilitu a bezpečnost má zásadní význam potírání korupce a organizované trestné činnosti. Jednou z priorit by podle nich měla být energetická bezpečnost a diverzifikace zdrojů a tras. Vedoucí představitelé EU závěrem své partnerů ze západního Balkánu vyzvali, aby přispívali k misím EU a plně sladili své postoje s postoji EU týkajícími se zahraniční politiky.⁴

Hospodářský dialog se západním Balkánem a Tureckem

V rámci videokonference ministrů hospodářství a financí EU konané dne 19. května se uskutečnil každoroční dialog o hospodářské politice EU se západním Balkánem a Tureckem. Cílem dialogu je připravit západní Balkán a Turecko na budoucí účast v evropském semestru. Letošní diskuse se zaměřila na ekonomické dopady pandemie covid-19 na daný region. Na konci videokonference přijali účastníci společné prohlášení⁵. Účastníci se shodli na tom, že vypuknutí pandemie covid-19 postavila státy EU, západního Balkánu i Turecka před stejné bezprecedentní výzvy v oblasti veřejného zdraví a hospodářského a sociálního rozvoje a proto je i v tomto ohledu nutné zachovat dialog o hospodářské politice. Účastníci ocenili silnou solidaritu mezi EU a západním Balkánem a Tureckem, která se potvrdila i poskytováním lékařské a finanční pomoci v boji proti covid-19 a přispíváním k řešení jejího sociálně-ekonomického dopadu na region. Účastníci taktéž uvítali opatření přijatá západním Balkánem a Tureckem s cílem omezit šíření viru covid-19 a uznali, že přijímání dočasných mimořádných opatření by mělo být prováděno transparentním způsobem a nemělo by podkopávat zásady právního státu, demokracie a základních práv. Účastníci rovněž plně podpořili západní Balkán a Turecko v jejich rozhodnutích umožnit automatickým fiskálním stabilizátorům, aby se v roce 2020 vyrovnali s hospodářskými výpadky způsobenými krizí. Podpořili i přijetí dalších diskrečních opatření ke zmírnění negativního dopadu na růst a zaměstnanost v krátkodobém horizontu. Dále se shodli, že dialog o hospodářské politice by měl i nadále hrát ústřední roli při koordinaci politik s ohledem na střednědobé oživení po krizi. Účastníci dospěli k závěru, že letošní politická opatření se zaměří na opatření poskytující okamžitou reakci, na fiskální, hospodářskou a sociální politiku ke zmírnění dopadu pandemie a na přechod od těchto

⁴ EU-Western Balkans Zagreb summit, 6 May 2020. Consilium.europa.eu [online], 06/05/2020 [cit. 2020-05-25].

Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2020/05/06/>.

⁵ Joint Conclusions of the Economic and Financial Dialogue between the EU and the Western Balkans and Turkey. Consilium.europa.eu [online], 19/05/2020 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z:

<https://www.consilium.europa.eu/media/44029/st08101-en20.pdf>.

krátkodobých opatření k strukturálnějších opatřením na podporu střednědobého zotavení. Opatření přijatá za účelem posílení odolnosti ekonomik v dlouhodobém horizontu by měla poté náležitě zohlednit digitální transformaci a ekologický přechod v souladu s mezinárodními závazky.

Ve všech přijatých opatřeních na podporu zaměstnanosti, sociální ochrany a zdravotní péče je nutné také řádně zohlednit hledisko rovnosti žen a mužů. Účastníci celkově zdůraznili svůj závazek k tomuto procesu dohledu a vyzvali západní Balkán a Turecko, aby ve střednědobém výhledu podpořili výrazné oživení prostřednictvím dalšího zlepšování svých makroekonomických, rozpočtových a strukturálních politik. Dialog bude pokračovat v roce 2021, včetně přezkoumání provádění těchto závěrů.⁶

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

K situaci v Nikaragui

Dne 4. května 2020 přijala Rada v souvislosti s přetrvávající závažnou situací v Nikaragui rozhodnutí o zařazení **šesti osob** na seznam fyzických a právnických osob, subjektů a orgánů, na něž se vztahují omezující opatření, zejména zákaz cestování a zmrazení majetku.⁷ Tato opatření cílí na jednotlivce odpovědné za závažné porušování lidských práv v Nikaragui a jsou navržena tak, aby nepoškozovala nikaragujské občany. Nařízení o přijetí omezujících opatření vzhledem k situaci v Nikaragui přijala Rada v říjnu 2019⁸ zároveň se závěry Rady, ve kterých vyjádřila znepokojení nad zhoršující se politickou a sociální situací v Nikaragui a znovu důrazně odsoudila represe ze strany bezpečnostních sil a provládních ozbrojených skupin, jimž jsou od dubna 2018 vystaveni političtí oponenti, účastníci demonstrací, nezávislé sdělovací prostředky a organizace občanské společnosti. Unie rovněž potvrdila, že je odhodlána využít všech svých nástrojů na podporu pokojného a vyjednaného řešení krize a že má v úmyslu situaci v zemi pozorně sledovat, aby mohla reagovat na další zhoršení situace v oblasti lidských práv a právního státu.

Vysoký představitel EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku Josep Borrell vydal v souvislosti se zařazením 6 osob, na které se budou vztahovat omezující opatření, prohlášení jménem Evropské unie a kandidátských a potenciálních kandidátských států EU⁹. V prohlášení uvedl, že EU očekává,

⁶ Western Balkans and Turkey: Joint conclusions of the economic and financial dialogue of 19 May 2020.

Consilium.europa.eu [online], 19/05/2020 [cit. 2020-06-08]. Dostupné z:

<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/05/19/western-balkans-and-turkey-joint-conclusions-of-the-economic-and-financial-dialogue-of-19-may-2020/>.

⁷ Prováděcí nařízení Rady (EU) 2020/606 ze dne 4. května 2020, kterým se provádí nařízení (EU) 2019/1716 o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Nikaragui. Eur-lex.europa.eu [online], 04/05/2020 [cit. 2020-05-24].

Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2020:139I:FULL&from=EN>.

⁸ Nařízení Rady (EU) 2019/1716 ze dne 14. října 2019 o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Nikaragui. Eur-lex.europa.eu [online], 14/10/2019 [cit. 2020-05-25]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1716&from=CS>.

⁹ Prohlášení vysokého představitele Josepa Borrella jménem Evropské unie k situaci v Nikaragui.

Consilium.europa.eu [online], 04/05/2020 [cit. 2020-05-25]. Dostupné z:

že nikaragujská vláda bude v plném rozsahu dodržovat závazky, které přijala v rámci dohod s opozicí uzavřených v březnu 2019. Dále vytyčil tři priority, kterých je třeba dosáhnout:

- Plně provádět dohodu z 29. března 2019 v zájmu posílení občanských a politických práv a záruk, včetně obnovení politických svobod a právního postavení zakázaných organizací občanské společnosti, dobrovolného a bezpečného návratu osob, které odešly do exilu, a propuštění zbývajících politických vězňů, což zahrnuje i stažení obvinění proti propuštěným politickým vězňům, skoncování s obtěžováním a zastrahováním jich samotných a jejich rodin a zaručení jejich bezpečnosti a tělesné integrity;
- Plně spolupracovat s mezinárodními subjekty působícími v oblasti lidských práv, včetně Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva (OHCHR) a Meziamerické komise pro lidská práva (IACHR), a umožnit návrat těchto subjektů do Nikaraguy;
- Uzavřít dohodu o volebních a institucionálních reformách mezi vládou a opozičními skupinami, včetně Národní koalice, s cílem zaručit důvěryhodné, inkluzivní a transparentní volby.

Zřízení humanitárního leteckého mostu EU v souvislosti s covid-19

V souvislosti s pandemií covid-19 zřídila dne 8. května 2020 Evropská komise humanitární letecký most k přepravě humanitárních pracovníků a nouzových dodávek do některých nejzranitelnějších oblastí světa. Letecký most bude zároveň využit na repatriaci občanů EU uvízlých v těchto oblastech. Prioritu budou mít africké země, ve kterých může pandemie výrazně zhoršit již existující humanitární krize. Tento most mohou využívat humanitární pracovníci z úřadů členských států, nevládních organizací nebo agentur OSN. Letecký most funguje způsobem, kdy Evropská komise financuje lety členských států do navrhovaných destinací a z nich, pokud možno v kombinaci s repatriačními lety, jež převážejí také střídající se humanitární pracovníky. Komise financuje 100 % nákladů na dopravu, zatímco za zadávání veřejných zakázek na humanitární materiál nadále odpovídají partneři EU. První let EU, provozovaný ve spolupráci s Francií, byl vypraven z francouzského Lyonu do Středoafričské republiky a zajistil přepravu přibližně 60 humanitárních pracovníků z různých nevládních organizací a 13 tun humanitární pomoci.¹⁰ Zprovoznění leteckého mostu vychází z balíčku opatření pod názvem „Tým Evropa“, který byl přijat dne 8. dubna 2020 s cílem poskytnout podporu partnerským zemím v boji proti pandemii koronaviru a jejím důsledkům¹¹.

<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/05/04/declaration-by-the-high-representative-josep-borrell-on-behalf-of-the-european-union-on-nicaragua/>

¹⁰ Globální reakce na koronavirus: EU zřizuje humanitární letecký most. Ec.europa.eu [online], 08/05/2020 [cit. 2020-05-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_20_813.

¹¹ Více informací k balíčku opatření „Tým Evropa“ viz Přehled SZBP EU 4/2020, s. 8. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>.

Jednání Rady ve formátu ministrů obrany

Popis problematiky

Již v dubnu proběhlo formou videokonference jednání ministrů obrany, při němž byly naznačeny možnosti zapojení vojenských sil členských států při zvládnání současné pandemie onemocnění covid-19.¹²

Jednání v institucích EU

Dne 12. května proběhlo další jednání ministrů obrany formou videokonference, na němž ministři diskutovali možnosti zapojení vojenských kapacit pro civilní účely a zvládnání pandemie koronaviru.¹³ Vysoký představitel pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell uvedl, že celosvětový rozsah pandemie vyžaduje sdílení a koordinaci kroků s ostatními partnery. Z toho důvodu se setkání účastnil také generální tajemník NATO Jens Stoltenberg a zástupce generálního tajemníka OSN pro mírové operace Jean- Pierre Lacroix. Oba informovali ministry obrany o činnosti jejich agentur. Setkání se poprvé zúčastnil také Jiří Šedivý jako nový šéf Evropské obranné agentury.

Setkání přineslo shodu na další činnosti EU v oblasti obrany v následujících aspektech:

- Posílení možností zapojení vojenských kapacit do zvládnání pandemických situací. Vojenské kapacity mohou poskytovat bezpečnostní, zdravotní a logistickou podporu. Především logistická podpora byla a je v současné krizi využita i pro potřeby mezinárodních partnerů (například OSN).
- Zajištění operační připravenosti a schopnosti jednotlivých misí a operací SBOP a prozkoumání možností podpory těchto misí a operací partnerským státům, v nichž jsou nasazeny, při činnosti vedoucí ke zvládnání pandemie.
- Činnost vedoucí k posílení připravenosti a odolnosti v budoucnu. Ke zvážení byly dány možnosti uspořádání cvičení kybernetické bezpečnosti a proti hybridním hrozbám a šíření dezinformací (i těch týkajících se pandemie).
- Zkušenosti z této krize musejí být zohledněny při přípravě plánů rozvoje kapacit a schopností obranné spolupráce v rámci EU. Větší důraz by také měl být kladen na vojenskou podporu při dosahování civilních cílů.
- Pandemie bude mít také důsledky na zhoršení bezpečnostní situace a financování obranného sektoru. Právě financování a spolupráce v obranném sektoru jsou klíčovými body ke společné odolnosti proti zhoršení situace. V souvislosti s přípravou víceletého finančního rámce vysoký představitel Borrell uvedl, že práce na novém finančním rámci stále nejsou hotové, a tudíž nejsou známy plánované výdaje pro oblast obrany na úrovni EU pro období 2021–2027.

¹² Viz Přehled SZBP EU 4/2020, s. 6–8. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=174626>.

¹³ Video conference of Defence Ministers: Remarks by the High Representative/Vice-President Josep Borrell at the press conference. EEAS.europa.eu [online], 12/05/2020 [cit. 2020-05-28]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/79219/video-conference-defence-ministers-remarks-high-representativevice-president-josep-borrell_en.

Spouštění operace Irini

Operace SBOP EUNAVFOR Med Irini byla spuštěna v dubnu letošního roku jako nástupkyně operace EUNAVFOR Med Operation Sophia. Mandát operace byl oproti předchůdkyni lehce upraven, aby pouze vynucovala embargo na dovoz zbraní do Libye a tím přispěla ke stabilizaci v Libyi a regionu severní Afriky. Malta však na začátku května zaslala notifikaci Evropské komisi, že již nebude nadále poskytovat svoje námořní přístavy k dispozici plavidlům operace Irini. Zvláštnímu výboru mechanismu Athena, prostřednictvím něhož jsou hrazeny výdaje spojené s logistikou operace, maltská strana sdělila, že bude blokovat schválení rozpočtu operace Irina. Jako důvody maltská strana uváděla snahu snížit riziko zavlečení koronaviru na ostrov; stejně tak lze o současném postoji uvažovat i jako o formě nátlaku na členské státy kvůli nedostatku solidarity při přerozdělování příchozích migrantů středomořskou migrační trasou.¹⁴

V návaznosti na maltský postoj ohledně spouštění operace Irina vysoký představitel Borrell po skončení videokonference ministrů obrany uvedl, že probíhají jednání s maltskou stranou o možnostech další unijní podpory zemi v oblasti zvládnání migračního tlaku. Dle Borrellova vyjádření se na operaci budou podílet francouzská, italská a řecká plavidla s podporou Polska, Německa a vzdušných sil Lucemburska.

Videokonference ministrů zahraničních věcí EU a závěry přijaté písemným postupem

Videokonference dne 15. května 2020

Dne 15. května 2020 se formou videokonference uskutečnilo další setkání ministrů zahraničních věcí EU, kterému předsedal vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell. Ministři v rámci videokonference diskutovali o **mírovém procesu na Blízkém východě v kontextu sestavení nové vlády v Izraeli**. V této souvislosti vyjádřili ochotu spolupracovat s novou vládou komplexním a konstruktivním způsobem, jakmile bude uvedena do úřadu. Zdůraznili však také, že podporují diplomatické, dvou-státní řešení izraelsko-palestinského konfliktu, které předpokládá vznik nezávislého státu Palestina vedle státu Izrael. Ministři poté jednali o **jižním sousedství a situaci v širším regionu Blízkého východu s ohledem na pandemii covid-19**. V této souvislosti vyjádřili znepokojení nad socioekonomickými důsledky pandemie a shodli se na tom, že současná krize je příležitostí k reflexi o vztazích EU s tímto regionem ve střednědobém a dlouhodobém horizontu. Ministři si rovněž vyslechli informace o přípravách **čtvrté bruselské konference o budoucnosti Sýrie a okolního regionu**, která se uskuteční dne 30. června ve formátu videokonference, a o přípravách **dárcovské videokonference věnované uprchlické a migrační krizi související se situací ve Venezuele**, která se uskutečnila dne 26. května 2020 a které společně předsedala EU a Španělsko.¹⁵

Ministři rovněž schválili **prohlášení k situaci ve východním Středomoří**. V prohlášení ministři reagovali na aktuální rozhodnutí Turecka vyslat vrtnou loď za účelem dalších vrtných činností v kyperské výlučné ekonomické zóně. V této souvislosti připomněli a znovu zdůraznili již dříve

¹⁴ VELLA, Matthew. Malta vetoes Irini spending after withdrawing from EU naval mission. Maltatoday.com.mt [online], 8 May 2020 [cit. 2020-05-28]. Dostupné z:

https://www.maltatoday.com.mt/news/europe/102202/malta_withdraw_eu_naval_mission_irini_veto_spending#.Xs96UPkzaUk.

¹⁵ Videokonference ministrů zahraničních věcí, 15. května 2020. Consilium.europa.eu [online], 15/5/2020 [cit. 2020-06-08]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/fac/2020/05/15/>.

jednoznačně vymezený postoj EU, který byl přijat formou závěrů Rady v červenci 2019¹⁶ a závěrů Evropské rady v říjnu 2019¹⁷. V souladu s dřívějšími závěry ministři zopakovali, že EU je plně solidární s Kyprem a zopakovali, že je nezbytné učinit konkrétní kroky k vytvoření prostředí příznivého pro vedení dialogu. V tomto ohledu přivítali skutečnost, že kyperská vláda Turecko vyzvala, aby v dobré víře jednalo o vymezení mořských hranic mezi jejich příslušnými pobřežími a vyslovili politování nad tím, že Turecko na tuto výzvu dosud nereagovalo a naopak nejnovějšími kroky situaci eskaluje. EU proto Turecko opětovně vyzývá, aby předmětné činnosti ukončilo a respektovalo svrchovanost a svrchovaná práva Kypru v souladu s mezinárodním právem. EU také odsuzuje eskalující narušování řeckého vzdušného prostoru ze strany Turecka, včetně přeletů nad obydlenými oblastmi, a teritoriálních vod, které je v rozporu s mezinárodním právem. Prohlášení zdůraznilo, že EU i Turecko mají značný zájem na zlepšení vzájemných vztahů prostřednictvím dialogu, jehož cílem je vytvořit prostředí důvěry. Základním předpokladem, který umožní v dialogu pokročit, je proto upuštění od jednostranných akcí. EU v plné solidaritě s Kyprem a Řeckem znovu poukazuje na závažný negativní dopad uvedených protiprávních činností na celé spektrum vztahů mezi EU a Tureckem a bude této záležitosti nadále věnovat pozornost.¹⁸

Videokonference dne 29. května 2020

Dne 29. května 2020 se uskutečnilo další zasedání ministrů zahraničních věcí EU formou videokonference, které předsedal vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Hlavním bodem programu byla **diskuze o vztazích EU a Číny**. Diskuse zdůraznila složitou a mnohostrannou povahu vztahu EU - Čína, zahrnující jak politický, tak ekonomický rozměr. Ministři se zaměřili na diskuzi o vývoji vztahů od přijetí společného sdělení o vztazích mezi EU a Čínou v březnu 2019¹⁹. Vyměnili si názory na to, jak rozvinout jednotný a vyvážený vztah s Čínou ve všech aspektech širokého vztahu, od obchodu a investic, kde jsou zapotřebí rovnější podmínky, až po globální výzvy, jako je změna klimatu, mezinárodní mír a bezpečnost ve všech regionech světa, jakož i klíčové otázky lidských práv.²⁰ Ministři se rovněž dotkli **nejnovějšího vývoje v Hongkongu**, ke kterému bylo rovněž dohodnuto prohlášení EU. Prohlášení vydal vysoký představitel Josep Borrell v ten samý den. Jménem EU vyjádřil hluboké znepokojení nad kroky, které podnikla Čína dne 28. května a které nejsou v souladu s jejími mezinárodními závazky (společné čínsko-britské prohlášení z roku 1984) ani s hongkongským základním zákonem. Zdůraznil, že v důsledku hrozí vážné porušení zásady „jedna země, dva systémy“ a vysoké míry autonomie Zvláštní administrativní oblasti Hongkong. Zopakoval, že vztahy EU s Čínou jsou založeny na vzájemném respektu a důvěře a tímto rozhodnutím se dále zpochybňuje vůle Číny dostát svým mezinárodním závazkům.²¹

¹⁶ Více informací k závěrům Rady FAC v souvislosti s vrtnými aktivitami Turecka v oblasti východního Středomoří viz Přehled SZBP EU 7/2019, s. 4-5. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>.

¹⁷ Zasedání Evropské rady (17. a 18. října 2019)- závěry. Consilium.europa.eu [online], 18/10/2019 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/41125/17-18-euco-final-conclusions-cs.pdf>.

¹⁸ Prohlášení ministrů zahraničních věcí zemí EU k situaci ve východním Středomoří. Consilium.europa.eu [online], 15/05/2020 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/05/15/statement-of-the-eu-foreign-ministers-on-the-situation-in-the-eastern-mediterranean/>.

¹⁹ Společné sdělení Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě „EU – Čína – Strategický výhled“ JOIN (2019)5 final. Dostupné z: <https://secure.ipexl.eu/IPEXL-WEB/dossier/document/JOIN20190005.do> [2020-06-10].

²⁰ Video conference of foreign affairs ministers, 29. května 2020, Main results. Consilium.europa.eu [online], 29/05/2020 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/fac/2020/05/29/>.

²¹ Prohlášení vysokého představitele jménem Evropské unie o Hongkongu. Consilium.europa.eu [online], 29/05/2020 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/05/29/declaration-of-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union-on-hong-kong/>.

Ministři také krátce diskutovali o **Afghánistánu**. Během diskuze opět potvrdili svou podporu afghánskému mírovému procesu a zopakovali potřebu trvalého a úplného příměří v celé zemi. V diskuzi také potvrdili, že Rada přijala **závěry o afghánském mírovém procesu** a budoucí podpoře EU pro mír a rozvoj v této zemi.

Závěry Rady k mírovému procesu v Afghánistánu

Dne 29. května 2020 přijala rada písemným postupem závěry k mírovému procesu v Afghánistánu. V závěrech opětovně potvrzuje politické odhodlání EU podporovat obyvatele Afghánistánu na jejich cestě k míru, bezpečnosti, stabilitě, demokracii, prosperitě a soběstačnosti. Závěry dále uvádí, že budoucí politická a finanční podpora bude podmíněna zajištěním ochrany a prosazováním republikánských, demokratických a hodnotově podložených zásad. EU podporuje vyjednání politického urovnání směřujícího k trvalému míru a usmíření, které musí vycházet z pozitivních výsledků dosažených v uplynulých 19 letech v oblasti demokracie a lidských práv. Rada také vyzývá Tálibán, aby přispíval k vytvoření atmosféry důvěry, která umožní urychlené zahájení vnitrostátních jednání na základě dostatečného počtu osob, které již byly propuštěny ze zajetí. Tálibán musí ctít ducha a literu dvoustranné dohody s vládou Spojených států, která byla podepsána dne 29. února 2020 v Dohá. EU v této souvislosti ostře odsuzuje útoky na humanitární a zdravotnický personál a zařízení, včetně otřesného útoku na kábulskou nemocnici Dašt-e Barči, který byl spáchán dne 12. května. Dále zdůrazňuje, že všechny politické subjekty v Afghánistánu by měly přispět ke zmírnění dopadů pandemie covid-19 a spolupracovat na jejich řešení. V závěrech se zdůrazňuje, že EU je připravena poskytnout afghánskému lidu politickou a finanční podporu, jejímž předmětem bude:

- Podpora ženevské ministerské dárcovské konference;
- Posílení pomoci EU na boj s pandemií covid-19;
- Využití všech dostupných nástrojů, jimiž lze přispět ke stabilizaci země, za plné spolupráce a doplňkovosti s OSN, NATO a regionálními partnery;
- Podpora institucionální reformy a budování kapacit, mimo jiné v odvětví bezpečnosti a obrany, a to na základě zásad demokratické správy věcí veřejných a lidských práv;
- Pomoc při opětovném začleňování bývalých bojovníků i jejich rodinných příslušníků, obětí konfliktu a nejzranitelnějších osob, mimo jiné prostřednictvím programů speciálně zaměřených na ochranu dětí;
- Prosazování regionální spolupráce, stability, míru, obchodu a udržitelné konektivity v souladu se závěry „Propojení Evropy a Asie – základní prvky strategie EU“, které v říjnu roku 2018 přijala Rada pro zahraniční věci (FAC).²²

FRONTEX – Dohoda o spolupráci s Černou Horou a Srbskem

Dne 26. května 2020 přijala Rada rozhodnutí o uzavření dohody s Černou Horou a Srbskem o spolupráci v oblasti správy hranic mezi těmito zeměmi a Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex). Tyto dohody umožní agentuře Frontex asistovat Černé Hoře a Srbsku při správě hranic, provádět společné operace a se souhlasem dané země rozmístit týmy v oblastech, které hraničí s EU. Cílem spolupráce je zvýšení bezpečnosti na vnější hranici EU, boj proti nelegální

²² Rada přijala závěry o mírovém procesu v Afghánistánu a o budoucí podpoře míru a rozvoje v této zemi ze strany EU. Consilium.europa.eu [online], 29/05/2020 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z:

<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/05/29/council-adopts-conclusions-on-the-afghanistan-peace-process-and-future-eu-support-for-peace-and-development-in-the-country/>.

migraci a přeshraniční trestné činnosti. V rámci spolupráce je možné i poskytování technické a operační pomoci na hranicích. Černá Hora již oznámila uzavření dohody na své straně a dohoda tak vstoupí v platnost dne 1. července 2020. Dohoda se Srbskem vstoupí v platnost, jakmile bude proces jejího přijetí dokončen na srbské straně.

První dohoda o spolupráci s agenturu Frontex byla uzavřena v říjnu 2018 s Albánií a na jejím základě byla dne 21. května 2019 zahájena vůbec první operace Frontexu mimo území EU, na pozemní hranici Albánie s Řeckem²³. Jednání o dohodách o spolupráci s Frontexem byla zároveň zahájena se Severní Makedonií (červenec 2018) a Bosnou a Hercegovinou (leden 2019). Tyto dohody v současnosti čekají na své dokončení.²⁴

Videokonference vedoucích představitelů EU a Japonska

Dne 26. května 2020 se formou videokonference uskutečnilo jednání vedoucích představitelů EU a Japonska. EU zastupovali předseda Evropské rady Charles Michel a předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová. Japonsko zastupoval premiér Šinzó Abe. Vedoucí představitelé diskutovali o aktuálních tématech jako je situace v souvislosti s pandemií covid-19 a s tím související nutností posilovat odolnost, o strategii hospodářského oživení a strategickém partnerství mezi EU a Japonskem. K jednání vydali poté společné prohlášení²⁵, které se těmito tématům věnuje. V reakci na aktuální pandemii covid-19 a nutnost zajistit hospodářské oživení se shodli na potřebě posílení globální solidarity, spolupráce a účinného multilateralismu. Zdůraznili rovněž význam ochrany lidských životů, zmírnění sociálních a hospodářských dopadů, podpory globální koordinace na různých mezinárodních fórech, jako jsou skupiny G7 a G20 a systém OSN, pomoci zranitelným zemím a komunitám v nouzi. Představitelé se také shodli na důležitosti posílení připravenosti a zlepšení mezinárodní reakce, i prostřednictvím příslušných mezinárodních organizací. Při koordinaci boje proti pandemii covid-19 by měla mít vedoucí úlohu WHO. Vedoucí představitelé také vyzvali k tomu, aby se budoucí vakcína proti covid-19 stala celosvětovým společným statkem. Dále se shodli na tom, že součástí strategie oživení bude ekologická transformace a digitální transformace. EU a Japonsko se také dohodly, že budou pomáhat rozvojovým zemím, a to i v Africe a dalších zranitelných regionech, při řešení dopadů krize a posilování jejich systémů zdravotní péče. Vedoucí představitelé znovu potvrdili svoji angažovanost v rámci strategického partnerství mezi Japonskem a EU při řešení důsledků pandemie covid-19 a dalších společných výzev. Vyjádřili rovněž odhodlání pokračovat v provádění dohody o strategickém partnerství mezi Japonskem a EU a dohody o hospodářském partnerství.²⁶

²³ Více informací k zahájení spolupráce Albánie s Frontexem viz Přehled SZBP EU 5/2019, s. 5-6. ISSN 2533-4263.

Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>.

²⁴ Border management: EU concludes agreements with Montenegro and Serbia on Frontex cooperation. Consilium.europa.eu [online], 26/05/2020 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z:

<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/05/26/border-management-eu-concludes-agreements-with-montenegro-and-serbia-on-frontex-cooperation/>.

²⁵ Joint press release: Japan-EU Leaders' meeting. Consilium.europa.eu [online], 26/05/2020 [cit. 2020-06-10].

Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/05/26/joint-press-release-japan-eu-leaders-meeting/>.

²⁶ Videokonference vedoucích představitelů EU a Japonska, 26. května 2020. Consilium.europa.eu [online], 26/05/2020 [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/international-summit/2020/05/26/>.